

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nedostatek pravomoci rozhodčího soudu a přezkum obecnými soudy

V dnešní době často hledají potenciální věřitelé jiné možnosti, jak vymáhat případné pohledávky rychlejším způsobem, než jaký slibuje tradiční soudní řízení, s ohledem na běžnou délku sporů. Jednou z takových možností je rozhodčí doložka, na jejímž základě bude spor probíhat u rozhodčího soudu, případně u rozhodce ad hoc. Může se ovšem stát, že rozhodčí doložka bude neplatná, případně bude shledán nedostatek pravomoci rozhodce z jiného důvodu. Jaké možnosti má věřitel, který s takovým rozhodnutím rozhodce nesouhlasí?

Situaci v nedávné době podrobně rozebral Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 1537/2015. V tomto případě rozhodčí soud odmítl svou pravomoc v usnesení, které žalobci z původního rozhodčího řízení napadli žalobou u Obvodního soudu pro Prahu 1, v níž se proti rozhodčímu soudu domáhali zrušení napadeného usnesení. Žalobu soud prvního stupně zamítl, což potvrdil i odvolací soud. Ten v odůvodnění uvedl, že obecné soudy jsou oprávněny přezkoumávat rozhodnutí rozhodců pouze v případech, kdy - ze zákonem stanovených důvodů - ruší rozhodčí nález. V opačném případě, tedy pokud nebyl rozhodčí nález vydán, nemají obecné soudy pravomoc o tomto návrhu rozhodnout.

Podané dovolání bylo zamítnuto, neboť se Nejvyšší soud ztotožnil s argumentací odvolací soudu a dále doplnil následující: Pokud rozhodce či rozhodčí soud vysloví nedostatek své pravomoci, není obecný soud oprávněn takové rozhodnutí přezkoumat či měnit, a to ani kdyby s ním nesouhlasil; obecný soud je totiž takovým rozhodnutím rozhodce o nedostatku pravomoci vázán.

Na základě podané žaloby, která de facto kopíruje původní návrh na vydání rozhodčího nálezu, je dále obecný soud povinen věc projednat a rozhodnout. Takovým postupem není odepřena žalobci spravedlnost, neboť ten má vždy jistotu, že alespoň jeden orgán jeho věc projedná. Žalovaným však v takovém sporu musí být ten, vůči němuž se žalobce domáhá svého tvrzeného nároku, nikoliv rozhodce či rozhodčí soud. V případě, že je žaloba podána do 30 dnů od doručení rozhodnutí rozhodce o nedostatku své pravomoci, jsou podle § 16 zákona o rozhodčím řízení zachovány účinky předchozího návrhu na vydání rozhodčího nálezu - zejména se toto ustanovení uplatní ohledně promlčení.

Ústavní soud však veškerá předchozí rozhodnutí soudů zrušil. Současně poukázal na nevhodný postup rozhodčího soudu, který nejprve rozhodl o povinnosti úhrady poplatku za řízení ve výši 7000,- Kč, dále tento poplatek zvýšil na jeden milion korun, aby vzápětí vyslovil nedostatek své pravomoci a poplatek za řízení si ponechal. Ústavní soud dále rozhodl o tom, že je třeba „analogicky připustit omezený soudní přezkum i v případě takových usnesení, která výrazným způsobem do majetkové sféry účastníků řízení zasahují“. Otevřel tedy možnost přezkumu rozhodnutí o poplatku za rozhodčí řízení v případě, kdy je poplatek poměrně vysoký.

Soudy prvního i druhého stupně tedy rozhodovaly opakovaně. V podstatě byla jejich rozhodnutí obdobná těm, co vydaly poprvé, jen pokud jde o poplatek za rozhodčí řízení, rozhodly o jeho vrácení. „Nedostatek právní úpravy pro vrácení poplatku za rozhodčí řízení v případě jeho zastavení pro nedostatek pravomoci ...ale nemůže být důvodem pro to, aby si rozhodčí soud v případě zastavení řízení pro nedostatek své pravomoci (bez dalšího) ponechal (celý) zaplacený poplatek za rozhodčí

řízení (v daném případě ve výši 1.000.000,- Kč), když sám podle svého úsudku nebude pro nedostatek pravomoci žalobu v rozhodčím řízení po věcné stránce projednávat“.

O podaném dovolání rozhodoval již podruhé Nejvyšší soud. Ten setrval na svém předchozím stanovisku. „Otázku pravomoci k projednání věci pro případ, že by hrozilo, že by jak v řízení před rozhodci, tak i v řízení před soudem připadalo v úvahu zastavení řízení pro nedostatek pravomoci, řeší ustanovení § 106 odst. 1 věta poslední o. s. ř. Aby se zabránilo situaci, kdy nebude věc možno projednat, neboť jak rozhodci, tak i soud budou názoru, že věc nepatří do jejich pravomoci, nýbrž do pravomoci rozhodců (v případě soudu), respektive soudu (v případě rozhodců), stanoví zákon, že soud řízení nezastaví, jestliže se již rozhodčí soud odmítl věcí zabývat.“ Dále poukázal na fakt, že někteří účastníci původního sporu (původní žalovaní) nebyli účastníky řízení o této žalobě, což je pro něj nepřijatelné.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pokud rozhodce či rozhodčí soud rozhodne o nedostatku své pravomoci, nemají obecné soudy pravomoc takové rozhodnutí přezkoumávat. V určitých případech však mohou soudy zasahovat do výroku týkajícího se poplatku za rozhodčí řízení - kritériem bude zejména jeho výše, ale jistě také úkony, které rozhodce učinil předtím, než o nedostatku své pravomoci rozhodl.

JUDr. Michaela Balousová,
advokátka

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)